

timp de patru ani, fără să vadă lumina rampei. În schimb, erau adoptate în grabă niște „soluții ușoare”, spectacole fără prea mare valoare artistică sau educativă.

Trebuie să recunosc că nu am reușit să impunem ideea fundamentală că activitatea unei instituții teatrale este un proces complex, care presupune continuitate în definirea personalității acesteia. Ceea ce se mai poate „drege” pe parcursul realizării repertoriului este prea puțin și prea neînsemnat.

Schimbările în program sînt puse și pe seama comitetelor locale de cultură și artă; fără să atenuiez critica adusă acestor comitete, vreau să arăt că este foarte greu să împui un punct de vedere, atunci cînd unele propuneri de schimbări de repertoriu, neavizate de comitetul local, sînt aprobate de Direcția Teatrelor! Iată deci că există și o problemă a relațiilor între comitetele de cultură și artă și teatrele de pe teritoriul lor

O altă cauză a întârzierilor în stabilirea repertoriului și a modificărilor ulterioare este necunoașterea din timp a componenței trupei care-l va realiza. Am mai propus și altădată, și propun din nou, ca perioada de transferare a cadrelor artistice să fie mai bine corelată cu perioada de alcătuire a repertoriilor.

În ceea ce privește repertoriul viitor, am consultat pe unii oameni de cultură din oraș, punîndu-le la dispoziție texte ale pieselor propuse. Este însă necesar ca și critica dramatică, și mai ales centrul de documentare, să vină mai mult în ajutorul teatrelor.

Aș avea și o propunere: dat fiind că activitatea teatrelor profesioniste influențează asupra activității formațiilor de amatori, să se facă o selecție a titlurilor existente, ca să avem de unde asigura și acestora din urmă un repertoriu de ținută.

Înainte de a încheia, aș vrea să vă asigur că comitetul județean pentru cultură și artă Mureș va fi mult mai exigent cu întreaga activitate a teatrului, în special în ceea ce privește alcătuirea unui repertoriu de înaltă ținută educativă, bine orientat.

RADU BELIGAN

Sînt o natură iremediabil optimistă. Optimismul meu e întărit, în primul rînd, de propunerile tovarășului Nicolae Ceaușescu, profund constructive și binevenite, apte să propulseze puternic viața noastră teatrală, și în al doilea rînd, de faptul că există o asemenea cantitate de talente în domeniul nostru de activitate. Am convingerea că aceste măsuri înțelepte îndrumînd aceste talente, credincioase politicii partidului și statului nostru, vor duce la o mai mare înflorire a artei scenice românești.

În definitiv, ce ni se cere? Să procedăm ca niște buni grădinari, să curățim livada

DUKÁSZ ANNA

*directoarea Teatrului Maghiar de Stat
din Sfîntu Gheorghe :*

Vorbesc în numele unui teatru puțin cunoscut — teatrul din Sfîntu Gheorghe. În general, noi ne desfășurăm munca în deplasare; la sediu avem un număr de 2.000 de abonați.

Vreau să semnaliez unele probleme care ne ard. De exemplu: lipsa pieselor cu subiect din viața satului. Pentru deplasările pe care le facem, am avea mare nevoie de asemenea piese, scrise la un nivel corespunzător. Avem convingerea că activitatea noastră a slujit cimentării frăției naționalităților conlocuitoare; piesele pe care le-am pus în scenă au reflectat năzuințele comune ale românilor și maghiarilor. Dar simțim nevoia unor opere dedicate eroilor populari; populația maghiară are și ea fii cu care se mîndrește — unul dintre ei e, de pildă, Gabor Aron; o piesă dedicată lui s-ar bucura de foarte mare audiență.

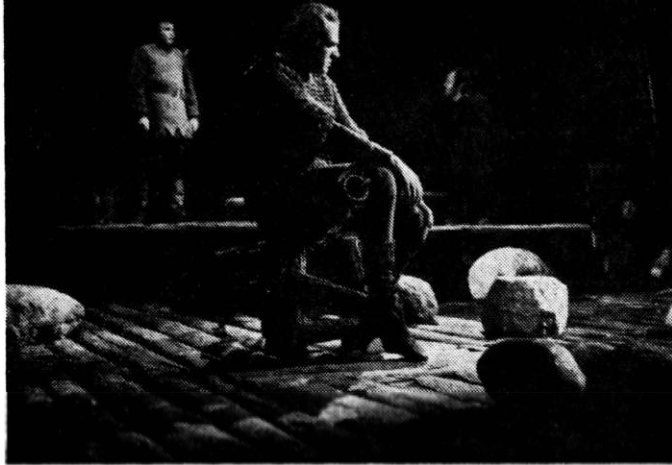
O altă problemă este arta adresată tineretului. Unii actori merg la școli și recită versuri, răspund la întrebările tinerilor. În perioada pregătirilor pentru examene, am organizat întâlniri și spectacole la liceele din împrejurimi, încercînd să le trezim viitorilor absolvenți interesul pentru teatru, și să-i ajutăm în alegerea unei profesii.

Într-un orașel mic, singurul teatru care există trebuie să satisfacă toate exigențele spectatorilor. De aceea, prezentăm în fiecare an și cîte o comedie sau un spectacol muzical.

În încheiere, vreau să încredințez conducerea Comitetului de Stat pentru Cultură și Artă că ne vom da toată puterea de muncă pentru a ridica viața teatrală la nivelul cerut.

noastră de omizi, să tăiem crengile uscate de pe arbori, să altoim pomii tineri cu mlădițele arborilor sănătoși și rodnici, crescuți în solul nostru românesc.

Activitatea politico-educativă fiind, așa cum se spune în propuneri, „o parte componentă, inseparabilă a operei de edificare a noii noastre orînduirii sociale, o preocupare de seamă a partidului și statului nostru”, este de la sine înțeles că această operă de educare a cetățenilor patriei noastre constituie, mai înainte de orice, rostul de a fi al oricărei instituții artistice și culturale, legată, mijlocit sau nemijlocit, de această ac-

„Săptămîna patimilor“ de Paul Anghel, pe scena Teatrului Național „I. L. Caragiale“. În centru, Gheorghe Cozorici (Ștefan).

tivitate fundamentală. Ea exprimă nu numai atașamentul nostru profund față de partidul și statul nostru, dar și măsura eficacității reale a acestor instituții.

Totodată, aceste propuneri sînt de natură a ne face să realizăm răspunderea ce ne revine nouă, slujitorilor scenei, față de lipsurile semnalate. Ele m-au determinat să analizez foarte atent activitatea Teatrului Național „I. L. Caragiale“ sub două aspecte. Mai întîi, sub acela al rolului pe care îl are în educarea oamenilor muncii și îndeosebi a tineretului, și, în al doilea rînd, al ponderii pe care trebuie să o aibă, ca instituție de prim rang, în dezvoltarea mișcării teatrale românești contemporane.

Mă voi opri asupra unui singur aspect, care mi se pare esențial. În ultimii ani, datorită politicii culturale a partidului și statului nostru, cultura și arta românească, în general, au avut foarte mult de cîștigat de pe urma procesului de lărgire a orizontului cultural. Ar fi o greșeală de neiertat ca noi, slujitorii artei, să nu folosim în mod just aceste noi mijloace, aceste noi posibilități de expresie artistică, adică pentru valorificarea, în primul rînd, a acelor creații dramaturgice în care e vorba cu precădere de munca poporului nostru, de construirea socialismului, de problemele puse de făurirea noii orînduirii sociale în țara noastră. Evidentă îmbogățire a artei noastre din punct de vedere al posibilității ei de a convinge, din punct de vedere al varietății de stiluri, trebuie să se traducă concret în activitatea fiecăruia dintre noi prin sporirea capacității artei noastre de a-și realiza sarcinile ce-i revin în domeniul educării socialiste.

În artă este totdeauna rodnic să reflectezi cu răspundere și severitate la ceea ce ai creat, să scrutezi meritele și scăderile operelor, desprinzînd apoi direcții și perspective în latentă. De-a lungul a două decenii, dramaturgia noastră și-a desenat o fizionomie precisă și o structură proprie, originală. Va trebui să vorbim totdeauna cu legitimă mîndrie de universul uman pe care ea l-a

adus pe scenă, de contribuția ei la acțiunea de limpezire și înarmare a conștiințelor. Dar această literatură își are carențele, limitele ei, și astăzi sîntem încă o dată îndemnați să reflectăm la acest fapt. Noi știm că sîntem purtătorii unei experiențe de viață absolut inedite, prea puțin cunoscute, în numele căreia putem colabora fructuos la dezlegarea problemelor unei umanități aflate la răscrucea a două epoci istorice, amenințată de război și dornică de pace; pe acest colț de pămînt, noi putem propune artei de astăzi soluții de originalitate și vigoare. O asemenea posibilitate nu se oferă în fiecare zi în viața unei culturi. Trebuie să păstrăm, ca un cîștig inalienabil, ceea ce dramaturgia națională a dobîndit în cele două decenii, și anume bucuria de a se adresa unui public larg, de a fi în consensul preocupărilor lui, de a aduce sub lumina reflectoarelor eroi reprezentînd forțele active ale societății, conștiințele ei responsabile. Vreau să spun foarte sincer că am înțeles clar, din analiza lipsurilor semnalate și din raportarea lor la întregul ansamblu al politicii partidului și statului nostru, că a nu ne face pe deplin datoră în această privință ar însemna să dăm unor bunuri spirituale altă destinație decît cea pe care ele o au în mod firesc în cadrul statului nostru.

Progresul artei noastre este condiționat, desigur, într-o mare măsură, de înnoirea mijloacelor de expresie, dar ele pot fi folosite pe anumite direcții sau pe altele. Nu are sens ca noi, slujitorii artei scenice românești, să nu folosim aceste mijloace pentru realizarea sarcinii noastre esențiale. Sopot militantismul o trăsătură caracteristică a artei noastre socialiste. Este o atitudine care definește organic artiștii noștri. Iar la cei mai buni dintre ei, militantismul se refuză retoricii și se împotrivesc facilității.

Cred că am înțeles, de asemenea, că măsurile propuse pentru înlăturarea lipsurilor, deficiențelor și neajunsurilor au scopul precis de a preîntîmpina, de a stăvili cu fermitate unele tendințe, de a le împiedica să se încetățenească. Dintre aceste tendințe, mode, mimetisme nefericite, prima, împotriva că-

reia va trebui să acționăm, este aceea de rupere a artei noastre de realitățile societății noastre, și implicit, așa cum se spune în propuneri, do publicul larg al teatrelor noastre.

Va trebui să examinăm cu toții în primul rînd dacă am selectat cu grijă operele pe care ne propunem să le prezentăm acestui public. Dacă ele au o înfrîurire binefăcătoare, dacă merită sau nu să investim în ele talentul și priceperea actorilor noștri, a regizorilor, a tuturor celor care muncesc în teatre. Să facem acest lucru chiar acolo unde ni s-a părut sau unde ni se pare încă a nu fi săvîrșit o eroare. Nu din exces de zel autoritic, dar din necesitatea de a judeca temeinic într-un domeniu în care eroarea, uneori, nu e tocmai ușor de apreciat. Aceasta însă nu înseamnă că în ansamblul mișcării noastre teatrale nu s-au făcut simțite și unele erori evidente. Două dintre ele mi se par mai însemnate. Faptul că repertoriul teatrelor noastre nu a oglîndit suficient, chiar în ultima stagiune, ponderea ideologică deosebită pe care trebuie să o aibă creațiile autorilor noștri. Și a doua, faptul că la fiecare capitol al repertoriului nu am selectat suficient prin ce anume opere îl reprezentăm.

O piesă contemporană românească nu e astfel pentru că e semnată de un autor cu domiciliul în România. Ea este o astfel de operă dacă autorul ei este însuflețit de aspirațiile și idealurile întregului nostru popor și dacă are talentul de a le sluji.

La fel, și în ce privește repertoriul universal, clasic sau contemporan. Acoperirea necesităților sau sarcinilor repertoriului, pe capitole, este absolut necesară, dar ea are valoare numai dacă înlăuntrul fiecărui capitol există o selecție riguroasă. Au fost unele cazuri cînd ponderea necesară *pe ansamblul* repertoriului nu s-a realizat, dar au fost mai multe cele în care s-a tratat, *în mod formal* această pondere ideologică și artistică, operele alese nereprezentînd satisfacător, iar uneori deloc, sarcina specifică a fiecărui domeniu al repertoriului.

Există, între altele, o concepție învechită, care ne ține în loc și care se materializează într-o stupidă întrebare: „*va înțelege oare publicul?*”. Practic, această întrebare constituie un fel de refugiu, o justificare pentru realizări scenice mediocre. Teama că publicul nu va înțelege, ideea nefastă că publicul dorește lucruri facile, nu este altceva decît o sursă de rămînere în urmă, de regres a creatorului, de *renunțare la rolul său social, educativ*. Publicul de astăzi este cult și exigent. Între el și creator există un dialog „pe picior de egalitate”. Orice prejudecăță în privința capacității lui de recep-

tare artistică este de natură să se răsfrîngă împotriva creatorului însuși. Avem de-a face cu un public înaintat, pretențios, cu oameni pasionați de lectură, iubitori de artă, care au dovedit că știu să prețuiască cum se cuvine un repertoriu valoros, că sînt dornici să vadă un teatru de înaltă clasă, că resping cu supărare concesii făcute de unele teatre gusturilor vulgare, lipsei de cultură. Această exigență față de operele pe care teatrele noastre le înfățișează publicului, și asupra căroara punctul al 12-lea din propuneri se pronunță răsplat, este esențială, pentru că ea înseamnă, de fapt, folosirea justă a mijloacelor artei noastre, a posibilităților ei de influențare, de educare. Ea trebuie să fie bine înțeleasă, și, mai ales, realizată concret în produsul final al muncii noastre : spectacolul.

Mărturisesc fără ocol că această rigoare nu se poate îndeplini și traduce în fapt artistică fără muncă, fără eforturi maxime. Dar nici o muncă nu este ușoară în patria noastră, și munca în domeniul creației și al artei nu poate fi o excepție. Ne ajută imens faptul că noi, artiștii români, ca întregul nostru popor, știm pentru ce muncim și dorim ou însuflețire să realizăm obiectivele pe care ni le propunem, pentru a înfăptui, fiecare în domeniul său, sarcinile ce ne revin în calitatea noastră de cetățeni ai României socialiste, de comuniști.

În ce privește Teatrul Național, programul său artistic trebuie să includă, ca factor de bază, slujirea dramaturgiei naționale : să fie, așa cum tradiția și sarcinile de astăzi i-o cer, casa dramaturgului român. Dar, față de dramaturgia noastră, Teatrul Național are posibilitatea și datoria de a avea o atitudine activă, de a-i determina să scrie acele opere necesare înfăptuirii programului ideologico-artistic al teatrului. Această atitudine activă înseamnă implicarea, asocierea lor deplină la elaborarea și realizarea acestui program. În acest mod vom putea avea și piese românești, dar și acele piese românești de care publicul spectator are nevoie, care îl pot lumina, îl pot mobiliza, îl pot educa.

Talentul este o datorie față de popor. Sînt încredințat că toți scriitorii și artiștii talentați ai acestei țări — și sînt mulți — au găsit în propunerile tovarășului Nicolae Ceaușescu un puternic îmbold către creații majore, o înaltă școală de patriotism fierbinte, do entuziasm constructiv.

Cei ce muncesc pe scena Naționalului își vor concentra toate forțele spre împlinirea datoriei lor esențiale, aceea de a sluji prin arta lor patria noastră socialistă, de a contribui la îndeplinirea comandamentelor trasate de către politica Partidului Comunist Român.